

El llenguatge

Esser o no ésser

Esser és la forma diguem-ne literària o, si es vol, acadèmica del verb ser que és la forma usual i exclusiva del parlar barceloní. Existeix també la forma *esser* aguda, amb accent a la darrera síl·laba —i, per tant, sense accent gràfic— que és la pròpia d'un bon sector del nostre domini lingüístic, inloent-hi les Balears. Però reduint, per al nostre propòsit, la concurrència d'aquestes formes a *ésser* (mot pla) i *ser* (monosíl·lab), escau d'indicar que solament en un parlament extremament acurat, tot ell model de rigor i de perfecció acadèmics, es pot afirmar que *ésser* resulta preferible a *ser*. Qualsevol conferenciant que s'expressi amb naturalitat i amb una correcció acceptable, o polític que s'escarrassi a demar-nos el vot, o locutor de ràdio o de televisió que ens informi dels darrers malastres, pot recórrer honorablement a la forma usual *ser* sense que ningú li ho pugui retreure.

Qui hagi optat, però, per la forma més acadèmica *ésser* hauria de fer atenció a la seva pronunciació. Hem tingut ocasió, ara darrerament, de sentir algun programa radiofònic informatiu en català, el locutor del qual recorria sistemàticament a *ésser* forma que pronunciava marcant ostensiblement la *r* sense tenir en compte que, si més no en el parlar barceloní, la *r* final dels infinitius és sempre muda (tret dels casos en què duen un pronom afixat: *passar rima amb germà però passar-hi rima amb armari*). L'ús dels mots que hom considera purismes o formes acadèmiques comporta sempre aquesta exigència: que s'han d'inserir d'una manera natural en la frase, amb tota discreció, sense estridències de cap mena, sense fer-s'hi veure, sense incrementar amb circumstàncies suplementàries —pronunciació indeguda, tractament gramatical erroni...— les relatives reserves que per ells mateixos ja són capaços de suscitar.

No essent l'emudiment de la *r* final general a tot el nostre domini lingüístic sempre resulta delicat de formular observacions tan concretes com les que hem fet. Però ho podem afinar més: l'infinitiu *ésser* (qui opti per servir-se'n) s'hauria de pronunciar, quant a la *r* final, igual que *créixer*, *néixer*, *vèncer* o *estrènyer*.

Albert Jané